

COSAC 20-osios pusmečio ataskaitos apžvalga

1 skyrius. 2014 m. Europos rinkimai – platforma diskusijai su piliečiais dėl Europos Sąjungos ateities

2014 m. Europos rinkimai bus pirmieji po Lisabonos sutarties įsigaliojimo. Jie vyks tebesitęsiančios pasaulinės finansų krizės sąlygomis, Europos Sąjungai (ES) imantis svarbių veiksmų sukurti ekonominę ir pinigų sąjungą (EPS). EPS patikimumas ir tvarumas priklauso nuo institucijų ir jų politinės sąrangos.

Europos integracijos istoriją ir Europos Sąjungos ir jos piliečių ryšį galima apibūdinti kaip „pasyvų susitarimą“.¹ Tačiau paskutiniu metu europiečiai tapo kritiškesni ir reiklesni. Paklausti, kaip galima užtikrinti, kad sprendimus priimančios asmenys ES juos išgirstų, šeši iš dešimties ES piliečių atsakė, kad veiksmingiausias būdas tam pasiekti yra balsuoti Europos rinkimuose.² Tad 2014 m. Europos rinkimai suteikia savalaikę galimybę įtraukti europiečius į diskusiją apie ES ir jos ateitį.

Tęsiant Dubline vykusią diskusiją, šiame pusmečio ataskaitos skyriuje bus nagrinėjama, kaip parlamentai vertina artėjančius Europos rinkimus. Bus apžvelgtas parlamentų požiūris į Europos rinkimus ir jų pasiūlymai. Ataskaitoje bus konkrečiai nagrinėjamas klausimas, ar nacionalinės ir europinės politinės partijos turėtų susivienyti prieš ir per rinkimus į Europos Parlamentą, ir ar prieš Europos rinkimus visos europinės partijos turėtų siūlyti kandidatą į Europos Komisijos Pirmininko pareigas.³ Taip pat bus analizuojamos parlamentų nuomonės, kaip padidinti Europos rinkimuose dalyvaujančių rinkėjų skaičių.

Parlamentai vaidina labai svarbų vaidmenį įtraukiant ES piliečius į diskusiją dėl ES ir jos ateities. Todėl šiame skyriuje bus bandoma išsiaiškinti, kaip parlamentams pavyksta atlikti šį vaidmenį. Taip pat bus siekiama gauti informacijos apie būdus, kaip įsitraukti į diskusiją su rinkėjais, pvz., rengiant diskusijas žiniasklaidoje, viešus posėdžius, apskritojo stalo diskusijas su ekspertais. Šiame skyriuje bus nagrinėjama, kokios informavimo ir švietimo veiklos šiuo tikslu imasi parlamentai. Bendrame diskusijų dėl ES ateities kontekste parlamentų bus prašoma pareikšti savo nuomonę, ar jau atėjo laikas naujam Konventui dėl Europos ateities, ir kaip parlamentai įtraukia piliečius į dialogą šia tema.

2 skyrius. Demokratinis teisėtumas ES ir ES parlamentų vaidmuo

Parlamentai atlieka išskirtinį vaidmenį įtvirtinant ryšį tarp Europos piliečių ir Europos politikos formavimo. Nuolat kintant Europos integracijos kontekstui, iškilus iššūkiams dėl ekonomikos ir finansų krizės, įgyvendinant iniciatyvas ekonominio valdymo srityse, užsienio, saugumo ir gynybos politikoje parlamentai turi proaktyviai dalyvauti šiuose procesuose.

Lisabonos sutartis, kuri dažnai vadinama Parlamentų sutartimi, sustiprino Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų vaidmenį ES. Įsigaliojus šiai sutarčiai, Europos Parlamentas tapo pagrindiniu veikėju ES teisėkūros procese. Tačiau parlamentams vis dar yra

¹ „Projektas „Europa 2030“: Iššūkiai ir galimybės. Svarstymų grupės ataskaita Europos Vadovų Tarybai dėl „ES 2030“ ateities“, 47 psl.

² Europiečiai likus dvejiems metams iki 2014 m. Europos Parlamento rinkimų, Europos Parlamento Eurobarometras (EB/PE 77.4), 2012-08-20:

http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2012/election_2012/eb77_4_ee2014_synthese_analytique_lt.pdf

³ Kaip nagrinėjama COM (2013) 126

darbo siekiant sukurti iš tiesų visapusę parlamentinės atskaitomybės sistemą ES. Nepaisant intensyvių kalbų apie nacionalinių parlamentų vaidmenį priimant sprendimus ES, vis dar iki galo nesuprantama, kaip apibrėžti ir užtikrinti efektyvų nacionalinių parlamentų vaidmenį.

Dėl skirtingų politinių ir institucinių tradicijų, skirtinguose parlamentuose egzistuoja daugybė ES reikalų parlamentinės kontrolės mechanizmų. Priėmus Lisabonos sutartį, jie buvo dar labiau išplėtoti. Kontrolė pradėta vykdyti ir europiniu lygiu, sukūrus subsidiarumo mechanizmą ir nuolat besivystant politiniam dialogui tarp nacionalinių parlamentų ir Europos Komisijos. Tarpparlamentinio bendradarbiavimo lygmeniu buvo sukurta nemažai priemonių demokratiniam teisėtumui ir atskaitomybei užtikrinti, įskaitant Tarpparlamentinę bendros užsienio ir saugumo politikos bei bendros saugumo ir gynybos politikos konferenciją ir Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdymo ekonominėje ir pinigų sąjungoje 13 straipsnyje numatytą tarpparlamentinę konferenciją.

Šios ataskaitos 2 skyriuje bus nagrinėjama, kokiais būdais nacionaliniai parlamentai vykdo demokratinę kontrolę ir vyriausybės kontrolę, ir kokiais būdais Europos Parlamentas kontroliuoja Europos Komisiją ir kitas vykdomosios valdžios institucijas. Čia bus nagrinėjami parlamentinės kontrolės mechanizmai ir konkrečiai analizuojama kontrolės procedūrų apimtis, santykinė svarba ir efektyvumas. Bus pateiktos nuomonės apie Lisabonos sutartyje numatytų ir nenumatytų tarpparlamentinio bendradarbiavimo priemonių ir formatų, įskaitant ir subsidiarumo principo stebėseną, veiksmingumą.

Šiame skyriuje bus pateiktos parlamentų nuomonės apie tai, kaip toliau plėtoti demokratinį teisėtumą ir atskaitomybę. Bus mėginama išsiaiškinti, kaip parlamentai vertina tarpparlamentinio bendradarbiavimo ateitį, siekiant proaktyvaus nacionalinių parlamentų dalyvavimo formuojant ES politiką. Taip pat bus apžvelgti parlamentų lūkesčiai dėl jų vaidmens ir vietos ES institucinėje sąrangoje, jeigu sutartis būtų toliau peržiūrima.

3 skyrius. Strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimas

Pagal strategiją „Europa 2020“ ES valstybės narės iki 2020 m. įsipareigojo užtikrinti užimtumą 75 proc. gyventojų nuo 20 iki 64 metų amžiaus, užtikrinti, kad mokyklos nebaigusių asmenų dalis būtų mažesnė nei 10 proc., ir bent 40 proc. 30–34 metų amžiaus piliečių būtų įgiję aukštąjį išsilavinimą, bei sumažinti ties skurdo ar socialinės atskirties riba gyvenančių asmenų skaičių bent 20 mln.

3 skyriuje bus nagrinėjama strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimo parlamentinė kontrolė, vertinama įgyvendinamų reformų padėtis bei geriausi praktikos pavyzdžiai ir procedūros. Parlamentus raginsime keistis nuomonėmis, ar politiniai įsipareigojimai siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų pakankamai atspindimi Europos ir nacionalinėje politikoje bei biudžete. Šiame skyriuje taip pat bus išsamiau analizuojamos nacionalinių parlamentų ir Europos Parlamento galimybės ir toliau bendradarbiauti siekiant įgyvendinti šiuos tikslus. Čia taip pat bus nagrinėjamos parlamentinės diskusijos dėl taupymo priemonių poveikio, ypač socialinio jų poveikio, įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus Europos Sąjungos ir nacionaliniais lygmenimis.